

**Центр професійного розвитку
педагогічних працівників
Вінницької міської ради**

Альона Дідик
директорка КУ «ЦПРПП ВМР»

(067) 8586159
didyk@galaxy.vn.ua

«Інноваційні підходи до оцінювання учнівських досягнень в НУШ»

«Інноваційні підходи до оцінювання учнівських досягнень в НУШ»

Наказ МОН 1093 від 2024 року вніс суттєві зміни до системи оцінювання учнів 5-7 класів, що навчаються за програмами Нової української школи (НУШ). Цей документ спрямований на створення більш комплексної та справедливої системи оцінювання, яка б враховувала індивідуальні особливості кожного учня та сприяла його всебічному розвитку.

Оцінювання учнів - це невід'ємна частина освітнього процесу, що має на меті виміряти досягнення учнів та визначити шляхи їх подальшого розвитку. Затверджені наказом 1093 методичні рекомендації надають чіткі та зрозумілі алгоритми, що дозволяють ефективно оцінювати прогрес учнів, сприяючи їхньому успіху в навчанні. У цьому посібнику ми детально розглянемо ключові принципи, методи та інструменти оцінювання, які відповідають сучасним вимогам до освіти.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008 № 496 «Про затвердження інструкції з ведення класного журналу учнів 5-11 (12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів»

Державний стандарт базової середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти

Наказ Міністерства освіти і науки України від 02.08.2024 № 1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання»

Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 10.05.2011 № 423 «Про затвердження єдиних зразків обов'язкової ділової документації у загальноосвітніх навчальних закладах усіх типів і форм власності» (зі змінами, унесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2020 № 725 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 10.05.2011 № 423»)

Методичні рекомендації затверджені наказом 1093

Наказ №1093 "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів у загальноосвітніх навчальних закладах" є фундаментом для впровадження сучасної системи оцінювання в українських школах. Він визначає цілі та завдання оцінювання, вводить нові методи та інструменти, а також надає рекомендації щодо їх застосування на практиці.

1 Цілі та завдання

- вимірювання навчальних досягнень учнів,
- моніторинг їх прогресу,
- надання зворотного зв'язку,
- мотивацію до навчання,
- виявлення та подолання навчальних труднощів,
- забезпечення об'єктивного оцінювання.

2 Нові методи та інструменти

- формативне оцінювання,
- портфоліо, проектування,
- інтерактивні завдання та ін.

3 Конкретні рекомендації

- оцінювання окремих предметів,
- ключових компетентностей,
- учнів з особливими освітніми потребами.

Принципи оцінювання

Методичні рекомендації затверджені наказом 1093 ґрунтуються на певних принципах, які є основою для створення справедливої та ефективною системи оцінювання. Ці принципи спрямовані на забезпечення об'єктивності, прозорості та розвитку учнів. До основних принципів належать:

Комплексність

Оцінювання повинно бути комплексним, охоплюючи всі аспекти навчального процесу, а не лише результати тестування. Важливо оцінювати не тільки знання, а й навички, уміння, креативність та критичне мислення.

Диференціація

Оцінювання має бути диференційованим, враховуючи індивідуальні особливості учнів, їхні потреби та рівень підготовки. Це означає, що не всі учні повинні оцінюватися за одними й тими ж критеріями.

Зворотний зв'язок

Оцінювання має надавати зворотний зв'язок учням, допомагаючи їм розуміти свої сильні та слабкі сторони, а також визначати шляхи подальшого розвитку. Зворотний зв'язок повинен бути конструктивним і спрямованим на мотивацію до навчання.

Основні функції оцінювання

Оцінювання має надавати інформацію про досягнення результатів навчання учнів на певному етапі освітнього процесу та виконувати такі функції:

- формувальна (відстеження динаміки навчального поступу);
- констатувальна (встановлення рівня досягнення результатів навчання);
- діагностувальна (надання інформації про стан досягнення результатів навчання, наявність навчальних втрат, причин виникнення утруднень);
- коригувальна (адаптація освітнього процесу відповідним чином);
- орієнтувальна (відстеження динаміки формування результатів навчання та прогнозування його розвитку);
- мотиваційно-стимульвальна (активізація внутрішніх і зовнішніх мотивів до навчання);
- розвивальна (мотивація до рефлексії та самовдосконалення);
- прогностична (планування майбутніх цілей навчання);
- виховна (виховання в учнів свідомої дисципліни, наполегливості в роботі, працьовитості, почуття відповідальності, обов'язку).

Загальні критерії оцінювання

Оцінювання здійснюється за визначеними критеріями, які дозволяють встановити відповідність між вимогами до обов'язкових результатів навчання, визначеними Держстандартом, і фактичними результатами навчання учнів. У додатку 1 до Рекомендацій наведено загальні критерії оцінювання, які визначають загальні підходи до встановлення результатів навчання учнів і реалізуються за чотирма рівнями, що дає змогу здійснювати оцінювання за 12-бальною шкалою:

- початковий (1-3 бали);
- середній (4-6 балів);
- достатній (7-9 балів);
- високий (10-12 балів).

Кожний наступний рівень охоплює вимоги до попереднього, а також додає нові.

Галузеві критерії оцінювання

Загальні критерії оцінювання слугують основою критеріїв оцінювання за освітніми галузями (додаток 2 до Рекомендацій). У додатку визначені галузеві критерії із чітким описом кожного балу відповідно до груп результатів освітніх галузей:

Природнича:

- Проведення досліджень природи.
- Здійснення пошуку та опрацювання інформації.
- Усвідомлення закономірностей природи.

Формувальне та підсумкове оцінювання

Методичні рекомендації передбачають два основних типи оцінювання: формувальне та підсумкове. Обидва типи мають важливе значення для ефективного навчального процесу.

1

Формувальне оцінювання

Проводиться протягом навчального процесу для моніторингу прогресу учнів, надання зворотного зв'язку, корекції навчання. Використовується для виявлення навчальних труднощів та надання індивідуальної допомоги.

2

Підсумкове оцінювання

Проводиться наприкінці навчального періоду для оцінки загальних навчальних досягнень. Використовується для визначення рівня підготовки учнів і прийняття рішень щодо їхнього дальшого навчання.

3

Важливість обох типів

Формативне та підсумкове оцінювання доповнюють одне одного, забезпечуючи комплексне оцінювання навчальних досягнень учнів.

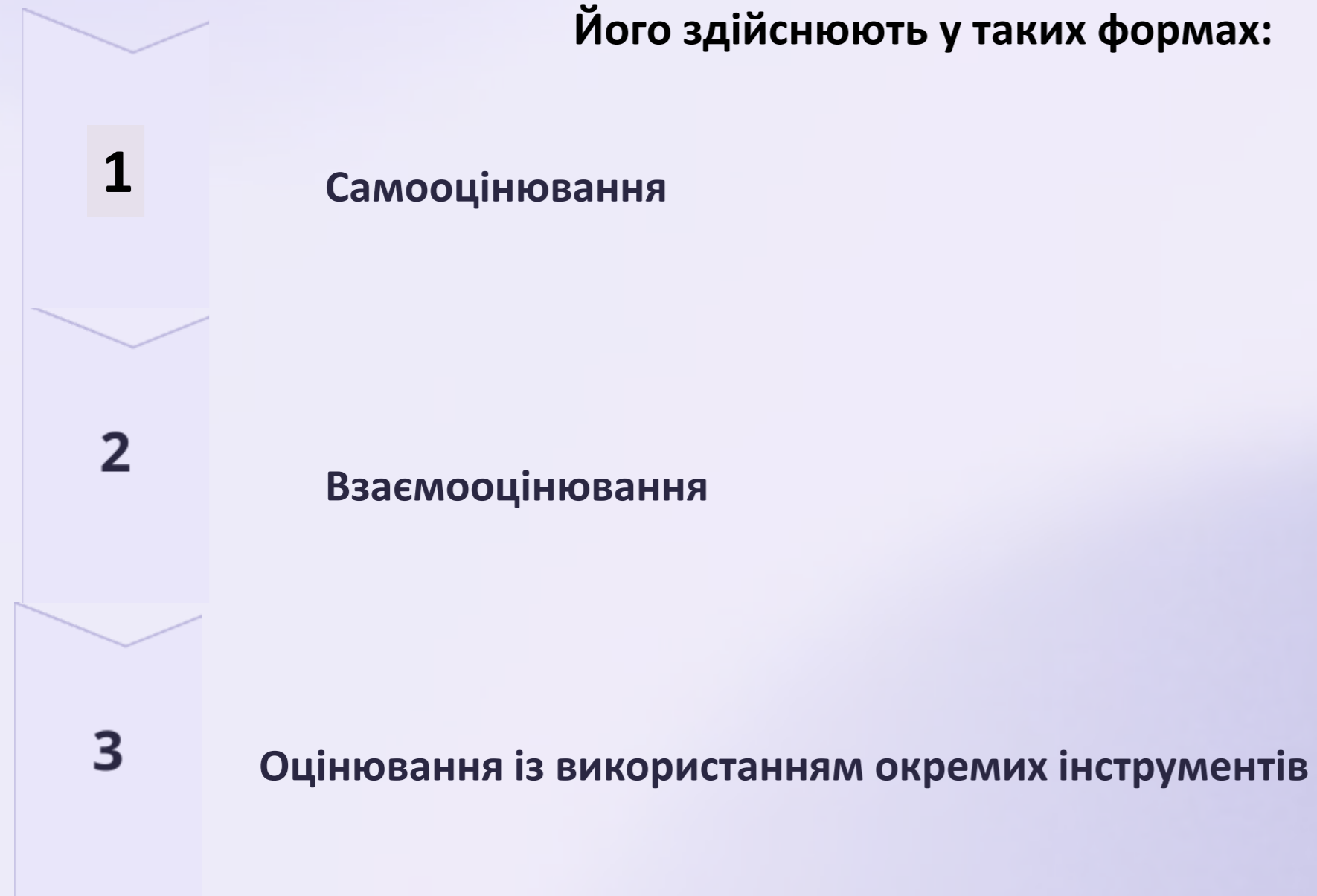

Формувальне оцінювання

Формувальне оцінювання – інтерактивне оцінювання учнівського прогресу протягом навчального року, яке дозволяє визначати потреби учнів і адаптувати до них процес навчання.

Воно передбачає використання різноманітних методів збору інформації і має відповідати цілям і завданням, які встановлені для конкретного навчального предмета.

Його здійснюють у таких формах:

Формувальне оцінювання

1

Діагностика

Визначення рівня знань, вмінь та компетентностей учнів на початку навчального процесу.

2

Моніторинг

Регулярне спостереження за прогресом учнів протягом усього навчального процесу.

3

Зворотній зв'язок

Надання учням конкретної інформації про їхній прогрес та рекомендації щодо подальшого навчання.

4

Корекція

Зміни у навчальному процесі на основі отриманих даних формативного оцінювання, щоб забезпечити індивідуальний підхід до кожного учня.

Підсумкове оцінювання

Метою підсумкового оцінювання є об'єктивне співвіднесення фактичних результатів навчання учнів з обов'язковими (очікуваними) результатами навчання, визначеними Держстандартом / модельною навчальною програмою за певний період навчання.

Підсумкове оцінювання здійснюється періодично і може охоплювати один, декілька або всі групи результатів, визначених у Держстандарті. Кількість підсумкових робіт, час їхнього проведення вчитель може встановлювати самостійно.

Підсумкове оцінювання за семестр здійснюють за групами результатів навчання, що передбачені Критеріями оцінювання за освітніми галузями, з урахуванням різних форм і видів навчальної діяльності. Для формування висновків щодо рівня досягнення обов'язкових результатів навчання за семестр учитель може запропонувати учням:

- виконати комплексну підсумкову роботу за всіма групами результатів, визначеними в Критеріях оцінювання за освітніми галузями;
- виконати окремі підсумкові роботи для кожної групи результатів, визначеної у Критеріях оцінювання за освітніми галузями.

Відомості, отримані під час підсумкового семестрового оцінювання застосовують для вироблення навчальних цілей на наступний період, визначення труднощів учнів у навчанні та коригування освітнього процесу.

У Свідоцтві досягнень виставляють семестрові оцінки за групами результатів і на їх підставі виставляють загальну оцінку за семестр з кожного навчального предмета.

Підсумкове оцінювання за рік не здійснюють.

Річну оцінку виставляють на підставі загальних оцінок за I та II семестри, але вона не обов'язково є їхнім середнім арифметичним і має враховувати динаміку особистих досягнень учня протягом року.

Оцінки за семестри і за рік можуть бути скоригованими. Результати семестрового та річного оцінювання фіксують у класному журналі та Свідоцтві досягнень.

Державна підсумкова атестація

Державна підсумкова атестація передбачає оцінювання відповідності результатів навчання учнів, які завершили здобуття базової середньої освіти, вимогам Державного стандарту.

Результати ДПА фіксують у класному журналі та додатку до Свідоцтва про здобуття базової середньої освіти.

Оцінювання предметних компетентностей

Оцінювання предметних компетентностей є ключовим елементом системи оцінювання, що дозволяє оцінити рівень засвоєння знань, умінь і навичок з конкретного предмета. Методичні рекомендації наголошують на необхідності комплексного оцінювання, яке охоплює різні аспекти предметних компетентностей.

Компетентність	Критерії оцінювання	Приклади оцінювання
Знання	Засвоєння базових понять, фактів, теорій; здатність використовувати знання для вирішення проблем	Тестування, усні опитування, домашні завдання
Уміння	Здатність застосовувати знання на практиці, виконувати завдання за допомогою набутих навичок та вмінь	Практичні роботи, презентації, проектування
Навички	Здатність до самостійного навчання, розв'язання проблем, критичного мислення, співпраці та комунікації.	Дебати, аналіз текстів, розв'язання проблем

Оцінювання ключових компетентностей

Оцінювання ключових компетентностей є не менш важливим аспектом системи оцінювання, адже воно допомагає виявити рівень розвитку в учнів таких важливих якостей, як комунікація, критичне мислення, креативність, співпраця, відповідальність та інші.

Комунікація

Оцінюється здатність учнів ефективно спілкуватися, висловлювати свої думки, слухати інших, працювати в команді.

Критичне мислення

Оцінюється здатність учнів аналізувати інформацію, вирішувати проблеми, формулювати висновки, аргументувати свою позицію.

Креативність

Оцінюється здатність учнів генерувати нові ідеї, знаходити нестандартні рішення, використовувати уяву.

Співпраця

Оцінюється здатність учнів працювати в команді, розподіляти завдання, координувати дії, досягати спільних цілей.

Критерії оцінювання: основа успішного навчання

Критерії оцінювання - це набір чітких стандартів, які визначають рівень досягнення учнями навчальних цілей. Вони є важливою частиною освітнього процесу, оскільки допомагають забезпечити об'єктивність оцінювання, сприяють зрозумілості вимог до учнів та створюють основу для ефективного зворотного зв'язку.

Результати навчання – це знання, уміння, навички, ставлення, цінності, набуті в процесі навчання, виховання та розвитку, які учень здатний продемонструвати після завершення освітньої програми на кожному рівні (циклі) загальної середньої освіти та які можна ідентифікувати; спланувати; виміряти; оцінити.

Змістовий компонент	Процесуальний компонент	Результативний компонент
Знання та розуміння	Уміння застосовувати знання на практиці	Вміння розв'язувати проблеми
Використання термінології	Навички критичного мислення	Творчі здібності
Оволодіння темою	Навички спілкування та взаємодії	Здатність до самостійної роботи

Критерії оцінювання та їх застосування

Методичні рекомендації затверджені наказом №1093 визначають критерії оцінювання, які використовуються для визначення рівня навчальних досягнень учнів. Критерії повинні бути зрозумілими, конкретними та вимірюваними. Вони повинні охоплювати всі аспекти навчання: знання, уміння, навички, креативність, критичне мислення.

Зрозумілі

Критерії оцінювання повинні бути зрозумілими для всіх учасників навчального процесу - як для учнів, так і для вчителів.

Конкретні

Критерії повинні чітко визначати очікувані результати навчання і забезпечувати об'єктивність оцінювання.

Вимірювані

Критерії повинні дозволяти виміряти рівень досягнень учнів і надати об'єктивну оцінку їхньої підготовки.

Комплексні

Критерії повинні охоплювати всі аспекти навчання і визначати різні рівні досягнень учнів.

Рівні критеріїв оцінювання: масштабування досягнень

Критерії оцінювання зазвичай структуровані за рівнями, що відображають різні ступені досягнення навчальних цілей. Кожен рівень відповідає певній кількості балів та охоплює певний набір знань, умінь та навичок, які учень повинен продемонструвати.

1 Початковий

Учень демонструє базове розуміння навчального матеріалу та здатність виконувати прості завдання.

2 Середній

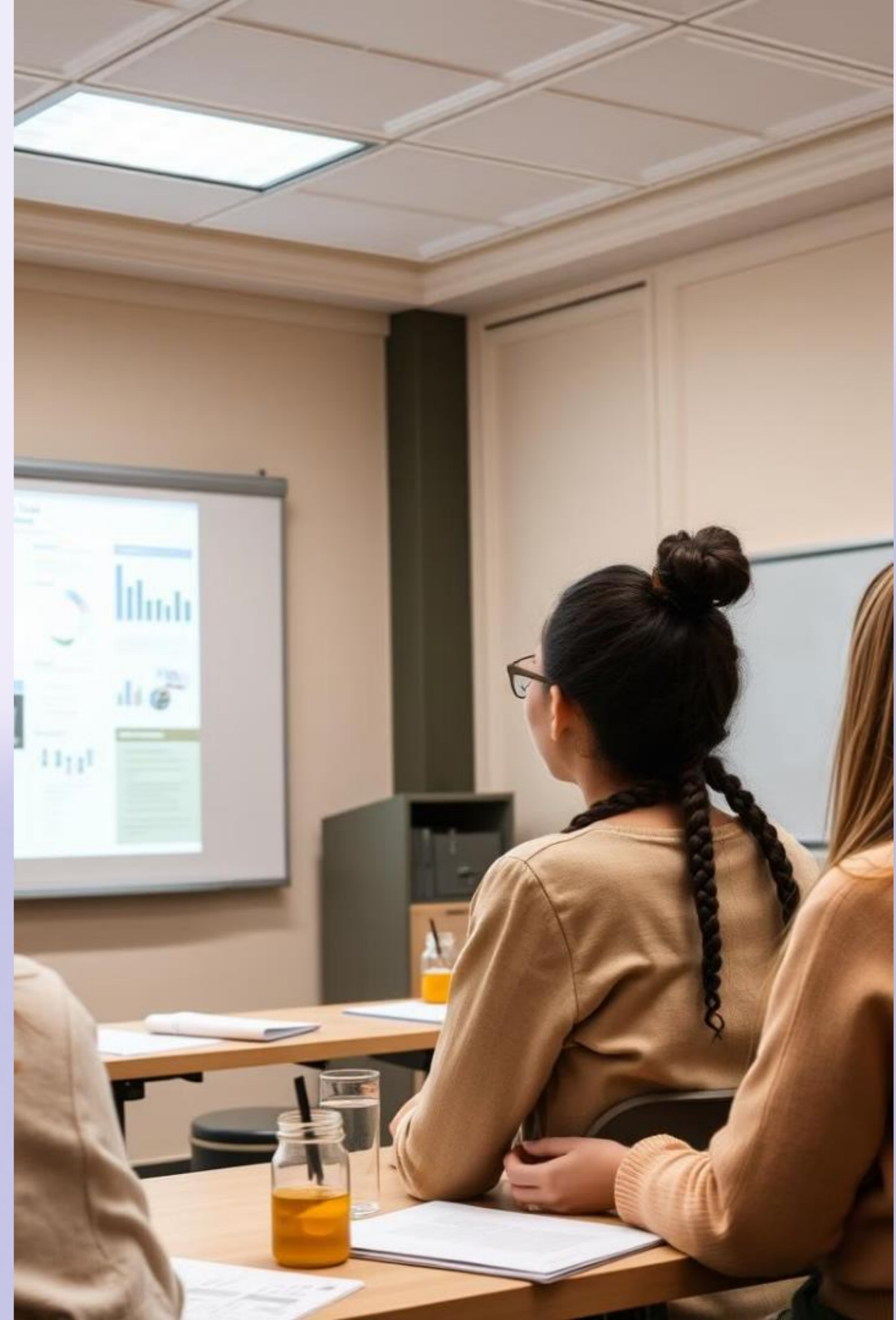
Учень демонструє більш глибоке розуміння навчального матеріалу, здатність застосовувати знання на практиці та вирішувати завдання середньої складності.

3 Достатній

Учень демонструє комплексне розуміння навчального матеріалу, здатність аналізувати інформацію, вирішувати складні завдання та формулювати власні висновки.

4 Високий

Учень демонструє глибоке розуміння навчального матеріалу, здатність критично оцінювати інформацію, вирішувати складні завдання, творчо використовувати знання та демонструвати високий рівень самостійності у навчанні.

Правила і процедури проведення оцінювання

Оцінювання може здійснюватися як у процесі навчання (поточне), так і на різних його етапах (підсумкове). Під час організації оцінювання результатів навчання учнів МОН рекомендує:

- під час планування освітнього процесу на семестр визначати форми поточного і підсумкового оцінювання;
- формулювати об'єктивні та зрозумілі для учнів навчальні цілі, які відповідають обов'язковим і очікуваним результатам навчання, визначених Держстандартом та модельним навчальним програмам;
- ознайомлювати учнів із критеріями та засобами оцінювання, за якими буде встановлюватись рівень досягнення ними результатів навчання на кінець навчального семестру та року;
- надавати учням зрозумілий, чіткий, доброзичливий і своєчасний зворотний зв'язок щодо їхніх результатів навчання за певний період. Залежно від дидактичної мети й виду навчальної діяльності його можна надавати в письмовій, усній або електронній формі;
- не протиставляти учнів один одному;
- акцентувати увагу лише на позитивній динаміці досягнень;
- індивідуально обговорювати з учнями труднощі в навчанні;
- створювати умови для формування вміння учнів аналізувати власну навчальну діяльність (рефлексія);
- спрямовувати учнів на спостереження своїх дій і дій однокласників, осмислення своїх суджень і дій з огляду на їх відповідність навчальним цілям під час навчальної діяльності;
- створювати умови для активної участі учнів у процесі оцінювання, зокрема шляхом самооцінювання та взаємооцінювання, та спільно визначати подальші кроки для покращення результатів навчання;
- коригувати освітній процес з урахуванням результатів оцінювання та навчальних потреб учнів.

Інструменти оцінювання

Для оцінювання учнів використовуються різноманітні інструменти, які допомагають виміряти рівень знань, вмінь та навичок, а також особистісні якості та творчі здібності.

Під час вибору методів оцінювання слід враховувати особливості змісту навчального предмета, його обсяг, рівень узагальнення та вікові особливості учнів.

1 Тестування

Використовується для оцінки знань, вмінь та навичок учнів.

3 Проекти

Стимулюють творче мислення, навички дослідження та презентації.

2 Портфоліо

Дозволяє зібрати документи, що демонструють прогрес учня протягом навчального року, включаючи роботи, проекти, рефлексії.

4 Спостереження

Допомагає оцінити поведінку учня, його активність на уроці, взаємодію з однолітками та вчителем.

- усне опитування (індивідуальне, групове тощо);
- письмові завдання (окремі навчальні завдання, зокрема тестові з використанням ІТ, перекази, диктанти тощо, а також діагностувальні, підсумкові роботи);
- практичні завдання (завдання на лабораторному обладнанні, реальних об'єктах);
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи; робота з картами, діаграмами;
- навчальні проекти;
- заповнення таблиць, побудова схем, моделей, зокрема з використанням електронних засобів навчання тощо;
- завдання з використанням ІТ (онлайн-тести, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, комп'ютерні продукти тощо);
- самооцінювання, взаємооцінювання.

Роль учня в процесі оцінювання

Учні відіграють активну роль у процесі оцінювання.

1

Самооцінка

Учні вчаться аналізувати свої досягнення, визначати сильні сторони та недоліки, формувати цілі для подальшого розвитку.

2

Взаємооцінка

Учні навчаються оцінювати роботу один одного, надавати конструктивний зворотний зв'язок, розвивати навички співпраці.

3

Рефлексія

Учні аналізують власний навчальний процес, успіхи та труднощі, формують висновки і ставлять цілі для подальшого навчання.

Роль учнівського самооцінювання

Розвиток самостійності

Учні вчать аналізувати свою роботу та визначати свої сильні та слабкі сторони.

Підвищення мотивації

Учні бачать свій прогрес та зростання, що стимулює їх до подальшого навчання.

Формування критичного мислення

Учні навчаються об'єктивно оцінювати свою роботу та визначати напрямки для подальшого розвитку.

Залучення батьків до оцінювання

Інформування батьків

Прозоре та своєчасне інформування батьків про прогрес учнів.

Спільна робота

Залучення батьків до навчального процесу через спільні проекти та заходи.

Роль зворотного зв'язку в оцінюванні

Зворотний зв'язок є невід'ємною частиною ефективного оцінювання, що допомагає учням розуміти свої сильні та слабкі сторони, а також визначати шляхи подальшого розвитку. Методичні рекомендації наголошують на важливості своєчасного та конструктивного зворотного зв'язку, який сприяє мотивації до навчання та підвищенню рівня навчальних досягнень.

1

Своєчасний

Зворотний зв'язок повинен надаватися своєчасно, щоб учні могли зрозуміти свої помилки та скоригувати свої дії.

2

Конструктивний

Зворотний зв'язок повинен бути конструктивним і спрямованим на розвиток учнів, а не на їх критику.

3

Індивідуалізований

Зворотний зв'язок повинен бути індивідуалізованим, враховуючи особливості кожного учня і його рівень підготовки.

Особливості оцінювання учнів з особливими освітніми потребами

Методичні рекомендації затверджені наказом 1093 наголошують на важливості інклюзивного оцінювання, яке враховує індивідуальні особливості та потреби кожного учня, зокрема, учнів з особливими освітніми потребами. Оцінювання має бути адаптованим до їхніх потреб, забезпечуючи рівні можливості для успішного навчання та розвитку.

Адаптовані методи та інструменти

Використання адаптованих методик оцінювання, таких як усні опитування, практичні завдання, індивідуальні проекти, забезпечує більш точну оцінку навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами.

Індивідуальний підхід

Важливо забезпечити індивідуальний підхід до оцінювання учнів з особливими освітніми потребами. Оцінювання має враховувати їхні особливості і надавати змогу продемонструвати свої знання і вміння в найбільш зручний для них спосіб.

Проблеми оцінювання

Серед основних проблем оцінювання можна виділити **суб'єктивність**, недостатню **прозорість** процесу та нерівність у доступі до ресурсів. Важливо знайти шляхи їх **усунення**.

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ

Вчителі мають проходити **підготовку** щодо нових методик оцінювання. Це включає **тренінги** та ресурси для вдосконалення їхніх навичок у цій сфері.

Виклики для системи

Система оцінювання стикається з **викликами**, такими як адаптація до нових вимог та **забезпечення** рівного доступу до освіти. Необхідно шукати **інноваційні рішення**.

Висновки та рекомендації

Методичні рекомендації, затверджені наказом 1093, є важливим інструментом для створення справедливої, прозорої та ефективною системи оцінювання в українських школах. Їхнє впровадження вимагає спільних зусиль від усіх учасників освітнього процесу: вчителів, адміністрації, учнів та батьків.

1 Навчання вчителів

Важливо провести навчання вчителів з методами і інструментами оцінювання, викладеними в методичних рекомендаціях.

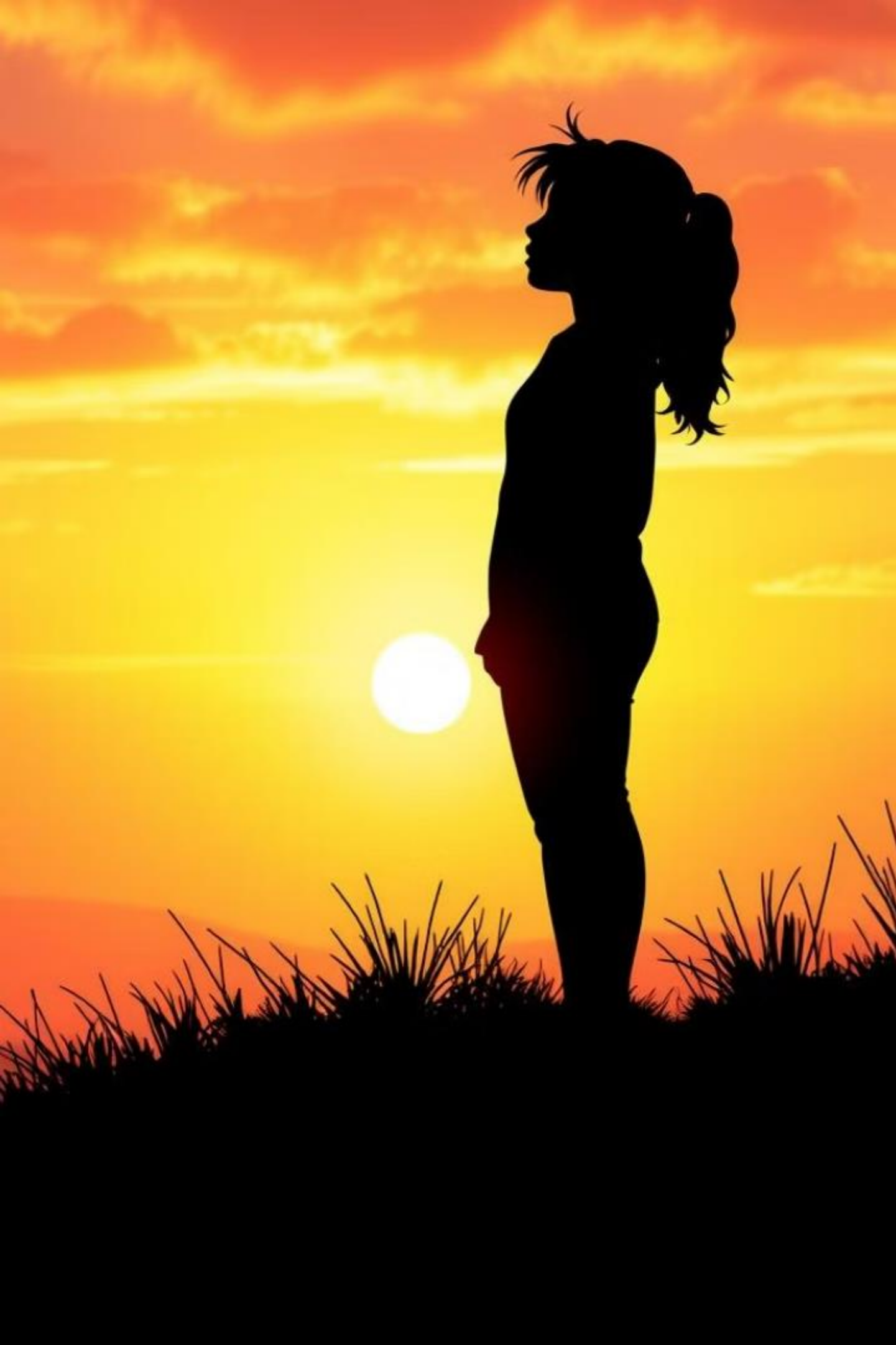
2 Створення інклюзивного середовища

Необхідно створити інклюзивне середовище, що дозволить усім учням мати рівні можливості для успішного навчання і розвитку.

3 Співпраця з батьками

Важливо залучити батьків до процесу оцінювання і інформувати їх про його методи та критерії.

Висновки та рекомендації

Нова система оцінювання в НУШ спрямована на створення більш справедливого та комплексного підходу до оцінки учнів.

Важливість зворотного зв'язку

Вчителям необхідно надавати учням регулярний та детальний зворотний зв'язок, щоб вони могли зрозуміти свої сильні сторони, недоліки та шляхи їх подолання.

Залучення учнів

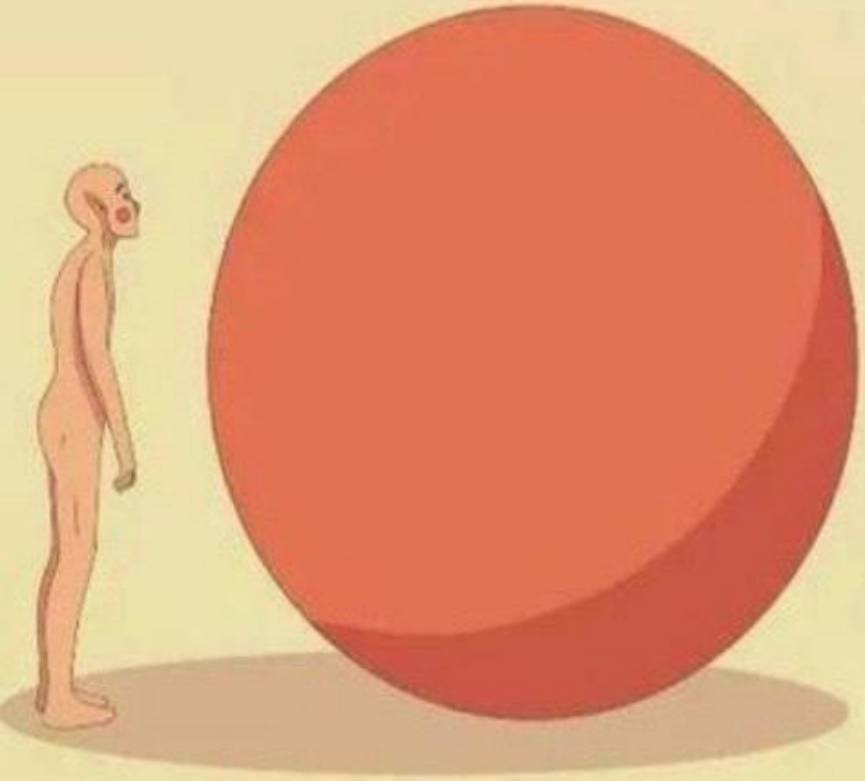
Залучення учнів до процесу оцінювання шляхом самооцінки, взаємооцінки та рефлексії.

Різноманітність інструментів

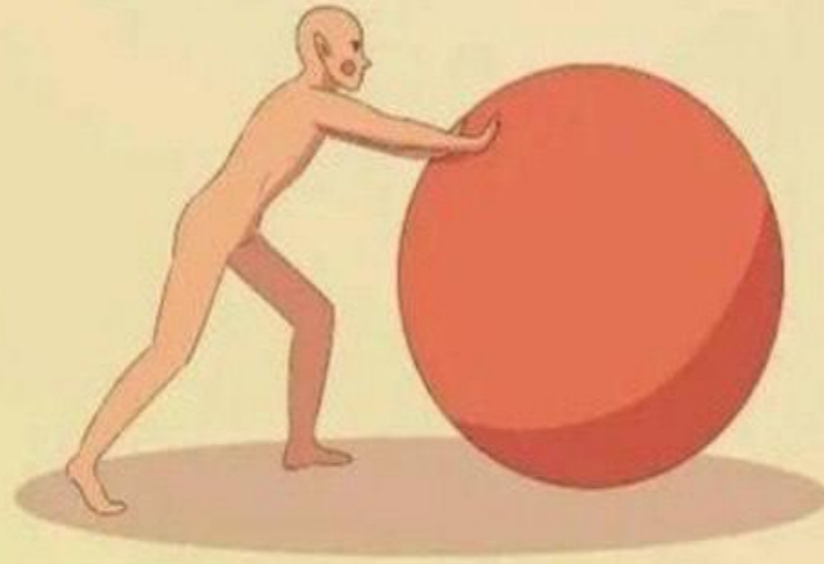
Використання різних інструментів оцінювання, які відповідають різним типам навчання та стилям пізнання.

Зараз

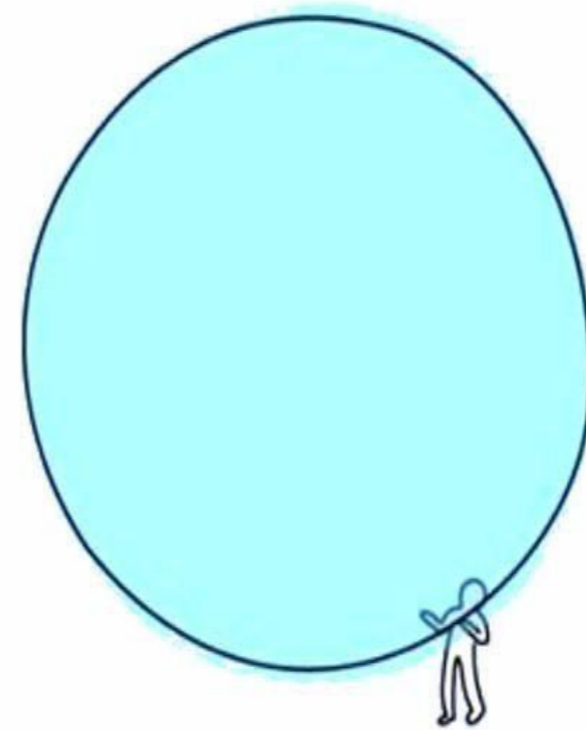
Протягом
якогось часу

В майбутньому

Емоції з вами не
назавжди

Сьогодні вони
дуже важкі

Через тиждень
стануть легше

Через рік
залишаться тільки
спогади

Іноді, щоб знайти своє місце,

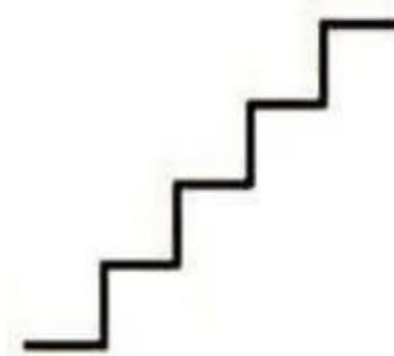
потрібно спочатку дізнатися,
що тобі не підходить

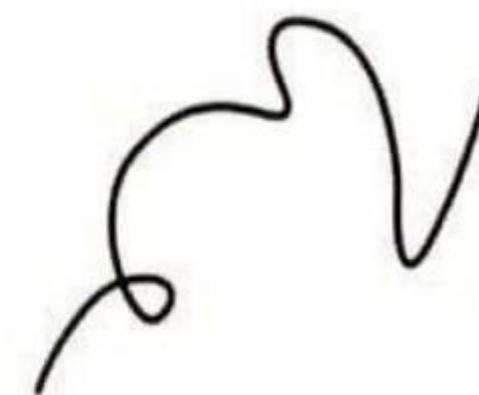
Це зростання

І це зростання

І це зростання

І це зростання

**Встановлювати собі
високу планку**

**Дбайливо ставитися до себе
і радіти за свої успіхи**

Відпусти...

...щоб вирости

Види турботи про себе

Фізична

Сон
Розтяжка
Прогулянка
Здорова їжа
Відпочинок

Емоційна

Управління стресом
Прощення
Співчуття
Емоційна зрілість

Соціальна

Межі
Система підтримки
Спілкування
Прохання про допомогу

Духовна

Час наодинці з собою
Медитація
Йога
Природа

Дай

собі

час

1

2

3

